

PAWEŁ MUŻ

Dowody księgowe – podstawa zapisów w księgach rachunkowych

1. Dowody księgowe – podstawa zapisów w księgach rachunkowych

Zgodnie z przepisami prawa bilansowego do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie. Podstawą tych zapisów są dowody księgowe stwierdzające dokonanie operacji gospodarczej. Dowody księgowe są zatem podstawą księgowania. Dlatego ich rzetelność determinuje zgodne z rzeczywistością odzwierciedlenie operacji gospodarczych w rachunkowości jednostek, a tym samym prawidłowość rozliczeń podatkowych, sprawozdań finansowych, a także innych sporządzanych informacji, których podstawą są zapisy w księgach rachunkowych.

Jakość i przydatność dowodów źródłowych należy oceniać pod względem ich wartości merytorycznej i formalnej. Każdy dowód księgowy stwierdzający dokonanie operacji gospodarczej (sprzedaży, zakupu, podjęcia pieniędzy z banku, wydania towaru z magazynu etc.) musi być przede wszystkim rzetelny, a więc zawierać prawdziwe, a przy tym wszystkie istotne dane o dokumentowanym zdarzeniu. Po drugie, każdy dowód księgowy powinien odpowiadać określonym wymogom formalnym, wynikającym z przepisów prawa bilansowego i podatkowego. W przeciwnym przypadku jego moc dowodowa może być kwestionowana w trakcie badania bilansu lub kontroli podatkowej, a tym samym spowodować zastrzeżenia w opinii audytora lub negatywne następstwa po kontroli, zwłaszcza w postaci nieuznania poniesionego wydatku za koszt podatkowy lub odliczenia naliczonego VAT.

Ustawa o rachunkowości poświęca dowodom księgowym stosunkowo niewiele miejsca, ograniczając się w zasadzie do ich klasyfikacji oraz wymieniając te cechy, które każdy dowód źródłowy powinien posiadać. W myśl ustawy (art. 20 ust. 2) dowody księgowe dzieli się na trzy zasadnicze grupy:

- zewnętrzne obce – otrzymane od kontrahentów,
- zewnętrzne własne – przekazywane w oryginale kontrahentom,
- wewnętrzne – dotyczące operacji wewnątrz jednostki.

Wśród dowodów wewnętrznych, sporządzanych przez jednostkę na własne potrzeby, można wyróżnić, mogące stanowić także podstawę zapisów księgowych, dowody:

- zbiorcze – służące do dokonania łącznych zapisów z kilku dowodów źródłowych, które muszą być w dowodzie zbiorczym pojedynczo wymienione,
- korygujące poprzednie zapisy,
- rozliczeniowe – ujmujące już dokonane zapisy według nowych kryteriów klasyfikacyjnych,
- zastępcze – wystawione do czasu otrzymania zewnętrznego obcego dowodu źródłowego.

Te ostatnie w pewnych sytuacjach mogą stanowić także podstawę do trwałego ujęcia operacji gospodarczych w księgach rachunkowych, ponieważ w myśl art. 20 ust. 4 ustawy o rachunkowości: